

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

підготовки бакалавра
галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність

Силабус нормативного освітнього компонента підготовки бакалавра галузі 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник: Павлов Костянтин Володимирович, д.е.н., професор кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Гарант освітньо-професійної програми

Алла ЛЯЛЮК

Силабус навчального освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 5 від 09 січня 2023 р

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

 Олена ПАВЛОВА

І. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 240/8		Рік навчання 2022 / 2023
		Семестр 4
ІНДЗ: немає		Лекції 34 год.
		Практичні 34 год.
		Самостійна робота 44 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання:	Українська	

ІІ. Інформація про викладача

Павлов Костянтин Володимирович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Контактна інформація – 097-283-08-08, pavlov.kostiantyn@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис освітнього компонента

1.Анотація освітнього компонента. Вивчення теорії і практики підприємництва дозволяє отримати більш глибокі знання з теоретичних та практичних засад ведення підприємницької діяльності з огляду на мінливість внутрішнього середовища та виклики зовнішнього середовища. Окрім того, цей компонент покликаний підвищити рівень знань у здобувачів освіти щодо конкурентних позицій підприємств форм різної власності та обставин виживання їх у конкурентному середовищі.

2.Мета і завдання освітнього компонента – Надати здобувачам вищої освіти знання та теоретико-практичні навички з питань організації та функціонування підприємницьких структур з огляду на управлінську, ресурсну, збутову, інвестиційну та відтворювальну приналежність задля забезпечення ефективності діяльності.

3.Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях: розробка і застосування нових економічних, торговельних, біржових інструментів.

Фахові компетентності (спеціальні)

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН-2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи маркетингу									
Тема 1. Теорія підприємницької діяльності	ЗК2	СК1, СК7, СК11	ПР1, ПР2	15	4	4	7	0	О / 5
Тема 2. Теоретичні основи діяльності підприємства	ЗК2, ЗК8	СК7	ПР2	12	2	2	7	1	О / 5
Тема 3. Закони які здійснюють регулювання підприємницької діяльності	ЗК2, ЗК8	СК7, СК11	ПР1, ПР2	16	4	4	7	1	О, С3 / 5
Тема 4. Організаційно-правові форми підприємств	ЗК2, ЗК8	СК1	ПР1, ПР2	11	2	2	7	0	О, С3 / 5
Разом за модулем 1				54	12	12	28	2	20 балів
Змістовий модуль 2. Комплекс маркетингу на підприємстві									
Тема 5. Маркетингова діяльність підприємства	ЗК8	СК1, СК11	ПР1, ПР2	13	4	4	4	1	О, С3 / 5
Тема 6. Сфера функціонування підприємств	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПР1, ПР2	11	4	4	2	1	О, С3 / 5
Тема 7. Управлінська структура підприємства	ЗК8	СК1, СК11	ПР2	11	4	4	2	1	О, С3 / 5
Тема 8. Оплата праці, колектив підприємства та	ЗК2	СК1, СК7, СК11	ПР1, ПР2	11	4	4	2	1	О, С3 / 5

мотивація									
Тема 9. Капітал. Нематеріальні ресурси підприємства	ЗК2	СК11	ПР1,	13	4	4	4	1	О, СЗ / 5 бали
Тема 10. Інвестиційний механізм, та бізнес-планування	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПР2	7	2	2	2	1	О, СЗ / 5
Разом за модулем 2				66	22	22	16	6	30 бали
Види підсумкових робіт									Бал
Контрольна робота									50 балів
Всього годин / Балів				120	34	34	44	8	max 100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувач вищої освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5.Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи здобувач вищої освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Самостійна робота здобувача освіти (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Опрацювання теоретичних питань.

Питання на самостійне опрацювання

1. Інновації на підприємстві
2. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства.
3. Основні фонди підприємства.
4. Ефективний механізм функціонування підприємства.
5. Реструктуризація підприємства.
6. Державні, приватні підприємства.
7. Нормативно-правова база підприємства.
8. Форми фінансової звітності підприємства.
9. Дохід підприємства.
10. Патентування та ліцензування підприємницької діяльності.
11. Вплив мікро та макросередовища на функціонування підприємства.
12. Стратегія конкурентоспроможності підприємства.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://bit.ly/3H3YMOС>). Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Залік полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного компонента (дисципліни) на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, лабораторних занять, самостійної роботи.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості - 100.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, пройти тестування по всіх темах, доздати одну із тем, перездати якусь тему тощо або підготувати відповіді на основні питання).

Перелік питань на залік

1. Мета, область застосування та переваги системи стандарт-костінг.
2. Нормативні та бюджетні витрати.
3. Нормативні прямі матеріальні витрати.
4. Нормативні прямі трудові витрати.

5. Нормативні загальновиробничі витрати.
6. Оцінка методів управлінського обліку для вирішення завдань контролінгу.
7. Особливості та порядок організації обліку витрат і результатів у системі директ-костінг.
8. Оцінка методів управлінського обліку для вирішення завдань контролінгу.
9. Планування, його цілі, види, ієрархія планів на підприємстві.
10. Система бюджетів на підприємстві, їх зміст та взаємозв'язок.
11. Економічний аналіз як база прийняття управлінських рішень.
12. Плани і нормативи як вихідна база аналітичної роботи в системі контролінгу.
13. Показники і моделі оперативного аналізу в системі контролінгу.
14. Аналіз відхилень - основний інструмент оцінки діяльності центрів відповідальності.
15. Аналіз залежностей кінцевих результатів діяльності підприємства від встановлених відхилень.
16. Методи оперативного контролінгу.
17. Методика проведення аналізу беззбитковості.
18. Аналіз обсягу замовлень.
19. Функціонально-вартісний аналіз.
20. Оцінка ризиків та розробка рекомендацій з управління ризиків.
21. Контролінг інвестиційних проектів, його мета, завдання та функції.
22. Критерії оцінки інвестиційних проектів у контролінгу.
23. Процес створення системи контролінгу інвестицій та його етапи.
24. Процес реалізації контролінгу інвестиційних проектів.
25. Організаційно-методичні основи формування та функціонування системи контролінгу на підприємстві.
26. Формування цільових функцій та елементів системи контролінгу.
27. Інформаційні потоки на підприємстві.
28. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень.
29. Характеристика підходів до прийняття управлінських рішень.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Бали	Зміст
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Ємець О. І. Основи підприємництва : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. 147 с
2. Основи підприємництва: підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
3. Підприємництво [Текст] : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с
4. Гой І., Смелянська Т. Підприємництво : навч. посіб., Київ: Центр учбової літератури, 2013. 367 с.

Додаткова

1. Стрішенець О. М., Ліщук В. І., Єлісєєва Л. В. Економічна теорія. Навчальний посібник для

студентів вищих навчальних закладів. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2013. 240 с. (Гриф МОН України, лист №1/11-773 від 29.01.2013 р.)

2. Довідник кваліфікаційних характеристик працівників. URL: <https://www.kadrovik01.com.ua/article/3641-dovdnik-kvalifikatsynih-harakteristik-profesyy-pratsvnikov-perelk-vipuskv> (дата звернення: 24.04.2020).

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
3. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). URL: <https://saiup.org.ua/>.
4. Офіційний сайт журналу «Підприємництво, господарство і право» URL: <https://pgpjournal.com.ua/>